

Ve vánočním měsíci se opět zaposloucháme do poselství, které zanechal Svatý otec František na své zářijové návštěvě na Slovensku. Naše srdce chce mít Pán uzpůsobené jako Jesle, ve kterých může bez obav bezpečně spočívat. Skrze svého prvního nejbližšího člověka ve stvoření, papeže Františka, tvaruje i naše srdce svým slovem, a kdo může pochopit, ať pochopí, že srdce pozná srdce – svatý svatého... Kdo má čisté srdce, je svatý, a zároveň rozpozná, že kolem něj prochází světec! Něco z toho mohli mnozí prožít, když papež František projížděl na slovenských cestách kolem a „mluvil“ přesvědčivě svým výrazem a gesty, ještě než vůbec promluvil. Papež nás učí svou přítomností, v osobním setkání (proto je stále na cestách), že máme svůj vnitřní pohled neustále zaměřovat na Srdce Ježíše, neboť v něm *rozpoznáme a nalezneme, co se děje v srdcích lidí i ve světě*. To vše můžeme v Ježíšově Srdci vidět a vnímat a takto zůstat *v jeho pohledu na celý svět*. Papež František je vždy *plností Ježíšova příchodu a jeho přítomnosti* mezi námi. Budme s ním i v tomto zajedno a nesme s ním tíhu poslání těch, kdo přemostují rozdíly především pohledem do Ježíšova Srdce, a přednostně tím dávají v dnešní době šanci všem lidem bez rozdílu krásu Ježíše poznat a zakusit.

Druhá promluva papežovy zářijové návštěvy směřovala ke všem **veřejným státním představitelům**: jeho slova mohou zarezonovat rovněž do mnoha našich situací, ve kterých na nás Ježíš klade nárok zodpovědnosti za celek:

„Všechny vás zdravím a jsem rád, že jsem na Slovensku. Přijel jsem jako poutník do mladé země s dávnou historií, do země s hlubokými kořeny, která se nachází v srdci Evropy. Opravdu se nacházím ve *střední zemi*, kterou prošlo tolik lidí. Tato území tvořila hranici Římské říše a byla místem vzájemného působení mezi západním a východním křesťanstvím; od Velké Moravy po Uherské království, od Československé republiky až po dnešek jste se dokázali mírumilovně integrovat a odlišit uprostřed nemalých zkoušek: před osmadvaceti lety svět žasl nad bezkonfliktním zrodem dvou nezávislých zemí. Rád bych připomněl, že se tak stalo bezprostředně po kanonizaci svaté Anežky. Tato historie vyzývá Slovensko, aby bylo poselstvím míru v srdci Evropy. A na to odkazuje velký modrý pruh na vaší vlajce, který symbolizuje bratrství se slovanskými národy. Potřebujeme bratrství, abychom podpořili integraci, která je stále důležitější. Je to naléhavé právě nyní, kdy po těžkých měsících pandemie očekáváme spolu s mnoha obtížemi vytoužený nový začátek ekonomiky, kterému napomáhají plány Evropské unie na obnovu.

Existuje však riziko, že se unáhlíme a podlehneme pokušení zisku, což vyvolá dočasnou euforii, která rozděluje, místo aby spojovala. Navíc samotné oživení ekonomiky již nedostačuje ve světě, kde jsme všichni propojeni, kde tím pádem všichni žijeme ve *střední zemi*. Zatímco na různých frontách pokračují boje o nadvládu, nechť tato země i nadále potvrzuje své poselství integrace a pokoje

a nechť Evropu charakterizuje solidarita, která přesahuje její hranice a mohla by ji vrátit do středu dějin.

Historie Slovenska je nesmazatelně poznamenána vírou, která jak doufám, pomůže přirozeným způsobem udržovat záměry a pocity bratrství. Ty lze čerpat z velkolepých životů svatých Cyrila a Metoděje, kteří šířili evangelium v době, kdy byli křesťané tohoto kontinentu jednotní, a kteří dodnes sjednocují víry na tomto území. Cítili se být pro všechny a usilovali o společenství se všemi: Slovany, Řeky a latiníky. Pevnost jejich víry se tak projevila ve spontánní otevřenosti. Je to dědictví, jehož plody máte v této chvíli sklízet, abyste byli znamením jednoty v této době.

Drazí přátelé, kéž toto povolání k bratrství nezmizí z vašich srdcí, ale kéž ho vždy provází sympatická autentičnost, která vás charakterizuje. Velkou pozornost věnujete pohostinnosti a zaujal mě typický slovanský způsob vítání návštěvníků chlebem a solí. Rád bych se nyní nechal inspirovat těmito prostými a vzácnými dary, prodchnutými evangeliem: chléb, který se Bůh rozhodl zpřítomnit mezi námi, je zásadní. Písmo nás vyzývá, abychom jej nehromadili, ale sdíleli. Chléb, o kterém mluví evangelium, se často láme. Je to mocné poselství pro náš společný život: říká nám, že skutečné bohatství nespočívá ve zvyšování množství toho, co máme, ale v rovnoměrném sdílení s lidmi kolem nás. Chléb, jehož lámání evokuje křehkost, nás vyzývá zejména k péči o ty nejslabší. Nikdo ať není stigmatizován nebo diskriminován. Křesťanská perspektiva nevnímá ty nejkřehčí jako břemeno nebo problém, ale jako bratry a sestry, které je třeba doprovázet a pečovat o ně.

Lámaný a rovnoměrně rozdělený chléb nám připomíná důležitost spravedlnosti a toho, aby každý dostal příležitost k naplnění. Je důležité pracovat na budování budoucnosti, v níž budou zákony platit pro všechny stejně, na základě spravedlnosti, která není nikdy na prodej. A aby spravedlnost nezůstala abstraktní myšlenkou, ale byla konkrétní jako chléb, je třeba vést důrazný boj proti korupci a především prosazovat právní stát. Navíc je chléb neoddělitelně spojen s jedním přídavným jménem: každodenní (srv. Mt 6,11). Chléb vezdejší. Chlebem každého dne je práce, která zabírá jeho velkou část. Jako bez chleba není obživy, tak bez práce není důstojnosti. Základem spravedlivé a bratrské společnosti je právo na to, aby každý dostal zapláceno za práci, aby nikdo nebyl odstrkován na okraj společnosti a nucen opouštět rodinu a rodnou zemi a hledat lepší příležitosti.

Jste sůl země! (Mt 5,13) Sůl je prvním symbolem, který Ježíš používá, když učí své učedníky. Především dodává jídlu chuť a evokuje něco, bez čeho je život mdlý. K tomu, aby se soužití stalo lidským, nestačí jen organizované a účinné struktury, je třeba ochutnat, zakoušet solidaritu. A stejně jako sůl dává chuť jen tehdy, když se rozpustí, tak i společnost nachází chuť skrze nezištnost toho, kdo se stravuje pro druhé. Je krásné, že zejména mladí lidé jsou motivováni k tomu, aby se cítili jako protagonisté budoucnosti země, vzali si ji k srdci a obohatili svými sny a kreativitou historii, která je předcházela. Bez mladých lidí, často oklamáných duchem konzumu, v němž existence ztrácí barvy, není obnovy. Příliš mnozí se v Evropě vlečou unavení a frustrovaní, vystresovaní ze zběsilého rytmu a nenacházejí nikde motivaci a naději. Přísada, která tu chybí, je péče o druhé. Pocit odpovědnosti za

někoho dodává životu chuť a zjištění, že to, co dáváme, je ve skutečnosti dar pro nás samotné.

Kromě toho, že sůl v Ježíšově době dodávala jídlu chuť, sloužila také k jeho konzervaci a chránila před zkažením. Přeji vám, abyste nikdy nedovolili, aby vůni vašich nejlepších tradic zkazila povrchnost konzumu, materiální zisk nebo ideologická kolonizace. Ještě před několika desetiletími bránil svobodě na tomto území jediný způsob myšlení; dnes jiný jediný způsob myšlení vyprazdňuje význam svobody tím, když pokrok spojuje se ziskem a práva pouze s individualistickými potřebami. Dnes, stejně jako tehdy, není sůl víry odpovědí podle světa, nespočívá v horlivém vedení kulturních válek, ale v nenásilném a trpělivém rozsévání Božího království, především svědectvím milosrdenství a lásky.

Vaše ústava zmiňuje přání budovat zemi na odkazu svatých Cyrila a Metoděje, patronů Evropy. Bez nátlaku a donucení evangeliem zúrodnili kulturu, a tím dali rozkvést blahodárným procesům ve společnosti. Toto je cesta: ne boj o získání prostoru a důležitosti, ale cesta, kterou ukazují svatí, cesta blahoslavenství! Odtud, z blahoslavenství, vychází křesťanská vize společnosti. Svatí Cyril a Metoděj navíc ukázali, že zachovat dobro neznamena opakovat minulost, ale otevřít se novému, aniž bychom se vykořenili. Vaše historie zahrnuje tolik spisovatelů, básníků a kulturních lidí, kteří byli solí této země. A jako sůl v ranách pálí, tak i jejich život byl často zkoušen utrpením. Kolik slavných osobností bylo zavřeno ve vězení, ale uvnitř zůstalo na svobodě a dalo zářný příklad odvahy, důslednosti a odporu proti nespravedlnosti! Ale především odpuštění. To je sůl vaší země. Pandemie je opět zkouškou naší doby. Naučila nás, jak snadné je rozdělit se, i když jsme ve stejné situaci, a myslet jen na sebe.

Začněme tedy tím, že si uvědomíme, že jsme všichni křehcí a potřebujeme jeden druhého. Nikdo se nemůže izolovat jako jednotlivec ani jako národ. Přijměme tuto krizi jako „výzvu k přehodnocení našeho způsobu života“. (*Fratelli tutti*, 33) Nemá smysl si stěžovat na minulost, musíme si vyhrnout rukávy a společně pracovat pro budoucnost. Přeji vám, abyste tak činili s očima upřenými vzhůru, jako když se díváte na své krásné Tatry. Tam, mezi lesy a vrcholky, které se zvedají k nebi, se Bůh zdá být blíž a stvoření se jeví jako nedotčený dům, který byl po staletí domovem mnoha generací. Vaše hory se spojují v jediném pásu vrcholů a rozmanitých scénérií, překračují hranice země a spojují v krásu různé národy. Rozvíjejte tuto krásu, krásu celku. Vyžaduje to trpělivost, úsilí, odvahu a sdílení, odhodlání a tvořivost. Je to však lidské dílo, kterému nebe žehná. Bůh vám žehnej!“

S. Luisa Karczubová

Jsme zvyklí oslavovat Pána písní chval. Je to na místě, neboť i mnohé žalmy nás přesně k této oslavě vedou. Andělé i lidská srdce zpívají Pánu chvalozpěvy a duchovní písně. Přesto je ještě hlubší způsob jeho oslavy. Když srdce dorůstá, rozpoznává stále hlouběji smysl ticha, ticha pro Pána, s ním a v něm. Zatímco

stvoření chválí Pána zpěvem, On sám sebe oslavuje tichem, které vkládá nejen do svého stvoření, ale také do našich srdcí. Víme, že existují dva stupně ticha: první stupeň dosahujeme tehdy, pokud se s Boží pomocí dokážeme soustředit na modlitbu tak, že nás již nevyrušují podněty zvenčí. Druhý stupeň není možné získat jen lidsky: je to ticho, které dozrává v srdci tak, že nás již netrápí myšlenky, různé představy a obrazy, které přicházejí, byť i dobré; jen Pán nás může takto obdarovat. Hledejme ve svém životě hlubší oslavu Pána, tužme, aby On sám sebe oslavoval v našich srdcích. Zároveň prosme o dar ticha, který se v srdcích rodí z hlubokého pokoje: životní stability, jistoty Boží blízkosti. Následujme Pannu Marii, která neustále vše uchovává ve svém Srdci, kde v tichu jejího Neposkvrněného Srdce tryská Slovo lásky – sám Ježíš: pravá oslava Boha.

S. Kateřina Klosová

* * *

Ze slov papeže Františka: Narození Ježíše Nazaretského je tajemství narozenin, které nám připomínají, že „lidé, ačkoli musí zemřít, nerodí se, aby umřeli, nýbrž aby začali“. Vzhledem k mysteriu Vtělení, u Dítěte ležícího v jeslích, a také vzhledem k mysteriu Paschy, tváří v tvář Ukřižovanému nacházíme svoje místo pouze tehdy, jsme-li bezbranní, pokorní a soustředění na to, co je podstatné; teprve budeme-li „opásáni pokorou“ (1Petr 5,5) a následovat Ježíše, který je „tichý a pokorný srdcem“ (Mt 11,29); teprve zaujmeme-li „poslední místo“ (Lk 14,10) a staneme-li se „služebníky všech“ (srv. Mk 10,44). V tomto smyslu se svatý Ignác ve svých *Duchovních cvičeních* posouvá až k tomu, že žádá, abychom v představě scény u jeslí udělali ze sebe „ubohého a nehodného služebníčka, který se na ně bude dívat, nazírat a sloužit jim v jejich potřebách“ (DC, 114,2). Když jsem 27. března zatoužil modlit se za všechny a spolu se všemi na Svatopetrském náměstí, vyprázdněném, ale plném sounáležitosti, spojující všechny kouty země, mohl jsem nahlas promluvit o jednom z významů „bouře“ (srv. Mk 4,35–41), která postihla svět: „Bouře demaskuje naši zranitelnost a odhaluje falešné a povrchní jistoty, na kterých jsme vystavěli své programy a plány, zvyky a priority. Ukazuje nám, že jsme nechali usnout a opustili to, co živí, podporuje a posiluje náš život a naše společenství. Bouří spadly masky oněch stereotypů, jimiž jsme zastírali svoje ego ve stálé snaze o vlastní image, a znovu byla odhalena ona požehnaná sounáležitost, od níž se nelze odtrhnout: sounáležitost bratří“ (Meditace při mimořádné pobožnosti Urbi et Orbi, 27. března 2020). Co dělat v době krize? Především ji přijmout jako čas milosti, který je nám dán, abychom pochopili Boží vůli vzhledem ke každému z nás a vůči celé církvi. Musíme vstoupit do zdánlivě protichůdné logiky, v níž „když jsem slabý, právě tehdy jsem silný“ (2Kor 12,10). Je třeba pamatovat na ujištění, které dal svatý Pavel Korintánům: „Bůh je věrný! On nedopustí, abyste byli zkoušeni víc, než snesete. Když dopustí zkoušku, dá také prostředky, jak z ní vyjít, a sílu, jak ji snášet.“ (1Kor 10,13) Zásadní je nepřerušovat náš dialog s Bohem, i kdyby byl namáhavý. Modlit se není snadné. Musíme se modlit bez přestání

(srv. *Lk* 21,36; *1Sol* 5,17). Neznáme žádné jiné řešení zakoušených problémů než jediné více se modlit a zároveň dělat vše, co je v naší moci s větší nadějí. Modlitba nám umožní „doufat proti všemu očekávání“ (srv. *Řím* 4,18). Drazí bratři a sestry, zachovejme velký pokoj a pohodu ducha a plně si uvědomujme, že všichni – a já jako první – jsme „služebníci neužiteční“ (srv. *Lk* 17,10), kterým Pán prokázal milosrdenství. Požehnané Vánoce!

